

Handlingsplan för Trosa kommuns arbete som del i det finska förvaltningsområdet

2015-2018

1. Bakgrund

I januari 2010 trädde lagen (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Syftet med lagen är stärka minoriteternas möjligheter till inflytande, att ge skydd för de nationella minoriteterna, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande i Sverige.

Lagen garanterar ett grundskydd för samtliga fem minoriteter: sverigefinnar, torndalingar, samer, judar och romer, i hela landet. Utöver det finns ett utökat skydd för några av minoritetsgrupperna i form av förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska.

Trosa kommun ingår sedan 1 februari 2014 i förvaltningsområdet för finska, vilket innebär att kommunens invånare har särskilda rättigheter till stöd och service på finska. Cirka 14 procent av invånarna i Trosa kommun beräknas ha finsk bakgrund. Det innebär att drygt 1600 kommuninvånare antingen är födda i Finland eller har en förälder eller en mor- eller farförälder som är född i Finland (SCB 2011). Minoritetstillhörighet är dock en identitetsfråga, som bygger på självskattning. Därför finns inte heller någon exakt uppgift om vilka som identifierar sig med en viss minoritetsgrupp och som vill nyttja de rättigheter som minoritetslagstiftningen innebär.

Sedan 2015 är det totalt 59 kommuner och 13 landsting som ingår i förvaltningsområdet för finska. I Södermanland ingår Oxelösund, Eskilstuna, Trosa samt landstinget.

2. Lagstiftningen om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Rättigheter enligt minoritetslagstiftningen

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) utgör grunden för kommuners arbete inom det finska förvaltningsområdet. De rättigheter som gäller i hela landet och som omfattar alla fem nationella minoriteter benämns *grundskyddet*:

- Förvaltningsmyndigheter ska informera de nationella minoriteterna på lämpligt sätt om deras rättigheter när det behövs. (3 § Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk)
- Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och ska även främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. (4 § Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk)
- Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor. (5 § Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

Därutöver gäller särskilda rättigheter för finsktalande och samisk- och meänkielitalande inom respektive förvaltningsområde. Dessa rättigheter innebär bland annat att:

- Enskilda har rätt att använda språken vid muntliga och skriftliga kontakter med myndigheter i enskilt ärende där myndigheten är beslutsfattare. Myndigheter är skyldiga att ge muntligt svar på samma språk samt att på begäran ge en skriftlig översättning av beslut och motivering. Myndigheten kan bestämma särskild tid och plats där servicen ges på minoritetsspråket. (8 § Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk)
- Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i minoritetsspråken där detta behövs i enskildas kontakter med myndigheter. (11 § Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk)
- Kommunerna har särskilda skyldigheter att anordna äldreomsorg, förskola och annan pedagogisk verksamhet, helt eller delvis på minoritetsspråken om någon i förvaltningsområdet önskar detta. (17-18 § Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

3. Organisation och finansiering

Trosa kommuns insatser och arbetssätt

Trosa kommun har sedan man blev del i det finska förvaltningsområdet genomfört eller bidragit till genomförandet ett flertal kultur- och språkfrämjande åtgärder för kommunens invånare.

Kommunens kanslienhet ansvarar för att leda arbetet med förvaltningsområdet och kanslichefen innehar rollen som *kommunens samordnare* för förvaltningsområdet. Kommunen har även utsett en arbetsgrupp med tjänstemän från skola, vård och omsorg, bibliotek och kultur och fritid att driva kommunens arbete kopplat till förvaltningsområdet.

Kommunen anordnar varje år regelbundna samrådsmöten där allmänheten och minoritetsgruppen bjuds in att delta och ta ställning i aktuella och planerade satsningar inom området. Vid dessa möten deltar även kommunens arbetsgrupp för det finska förvaltningsområdet.

I enlighet med kommunstyrelsens delegeringsordning ansvarar kommunens samordnare för disponering av det statsbidrag som kommunen varje år tilldelas för insatser kopplade till förvaltningsområdet (se nedan). Disponering av statsbidraget ska dock ske i dialog med samrådsgruppen.

Statsbidrag

De kommuner som ingår i förvaltningsområdet tilldelas varje år ett statsbidrag för att täcka merkostnader som uppkommer med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt minoritetslagen. Disponeringen av statsbidraget ska ske i samråd med den nationella minoriteten och utifrån de behov som finns i kommunen.

Länsstyrelsen har enligt förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ansvaret att följa upp förvaltningsmyndigheters tillämpning av lagen och begär varje år in en ekonomiskt redovisning som visar hur statsbidraget använts.

4. Åtgärder

Nedan presenteras en sammanställning av kommunens planerade åtgärder inom ramen för det finska förvaltningsrådet. Handlingsplanen utgår ifrån minoritetslagstiftningen och åtgärder, behov och resurser och följs årligen upp och *kartläggs*. Kartläggningen/uppföljningen återrapporteras till samrådsgruppen årligen och innan en ny handlingsplan antas.

Information och myndighetskontakter			
<p>Lagstiftning</p> <p><i>Förvaltningsmyndigheter ska informera de nationella minoriteterna på lämpligt sätt om deras rättigheter när det behövs.(3 §)</i></p> <p><i>Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i minoritetsspråken där detta behövs i enskildas kontakter med myndigheter.(11 §)</i></p> <p><i>Enskilda har rätt att använda språken vid muntliga och skriftliga kontakter med myndigheter i enskilt ärende där myndigheten är beslutsfattare. Myndigheter är skyldiga att ge muntligt svar på samma språk samt att på begäran ge en skriftlig översättning av beslut och motivering. Myndigheten kan bestämma särskild tid och plats där servicen ges på minoritetsspråk. (8 §)</i></p>			
Åtgärd	Tidplan	Ansvarig	Kommentar
Kommunens allmänna <i>informationsbroschyr</i> om invånares rättigheter enligt minoritetslagstiftningen uppdateras och tillgängliggörs i verksamheten.	Broschyren ses över årligen och finns tillgänglig i kommunhus, bibliotek, förskolor, särskilda boenden.	Kommunens samordnare	Broschyren upprättades ursprungligen 2014
Kommunens <i>hemsida</i> hålls uppdaterad med aktuell information om det finska förvaltningsområdet, aktiviteter och information från samrådsmöten.	Informationen uppdateras löpande.	Kommunens samordnare	
Allmän information och information om aktuella arrangemang <i>annonseras</i> i lämplig media.	Allmän information annonseras löpande. Arrangemang annonseras vid behov.	Kommunens samordnare i dialog med kommunikationschefen	
Intern eller extern <i>personal</i> med finska språkkunskaper ska finnas tillgänglig så att kommunen kan tillhandahålla lagstadgad service på finska.	Görs löpande	Kommunens samordnare	

Kulturfrämjande			
<p>Lagstiftning <i>Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och ska även främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. (4 §)</i></p>			
Åtgärd	Tidplan	Ansvarig	Kommentar
Kommunen ska löpande anordna <i>aktiviteter</i> i syfte att främja den kulturella identiteten inom minoritetsgruppen.	Görs löpande	Kommunens samordnare i dialog med kulturkonsulenten	Aktiviteter kan arrangeras enskilt inom kommunen eller i samarbete med andra förvaltningskommuner.
Kommunen ska stödja <i>allmänhetens initiativ</i> till aktiviteter i syfte att främja den kulturella identiteten inom minoritetsgruppen.	Görs löpande. Samrådsgruppen tar ställning till disponering av statsbidraget.	Kommunens samordnare i dialog med kulturkonsulenten	Allmänheten ska ges möjlighet att nyttja statsbidraget för aktiviteter som faller in inom ramen för förvaltningsområdet.
Kommunen ska tillhandahålla <i>litteratur</i> och annat material på finska för utlåning inom de kommunala biblioteken.	Görs löpande	Kulturchefen	Allmänheten ges möjlighet att lämna förslag till litteraturinköp.

Samråd

Lagstiftning

Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor. (5 §)

Åtgärd	Tidplan	Ansvarig	Kommentar
Kommunen ska hålla <i>regelbundna samrådsmöten</i> där minoritetsgruppen har möjlighet till inflytande i frågor som berör dem.	Samrådsmöten hålls minst 4 gånger per år.	Kommunens samordnare	Samrådsmötena är öppna för allmänheten och påannonseras via kommunens hemsida. Anteckningar från mötena översätts till finska och tillgängliggörs på kommunens hemsida.
<i>Disponering av statsbidraget</i> för finskt förvaltningsområde ska ske i dialog med samrådsgruppen.	Görs löpande vid sammanträden med samrådsgruppen.	Kommunens samordnare	

Förskola och äldreomsorg			
Lagstiftning <i>Kommunerna har särskilda skyldigheter att anordna äldreomsorg, förskola och annan pedagogisk verksamhet, helt eller delvis på minoritetsspråken om någon i förvaltningsområdet önskar detta. (17-18 §)</i>			
Åtgärd	Tidplan	Ansvarig	Kommentar
Kommunen ska <i>informera</i> alla som söker plats inom äldreomsorgen och förskolan att man har rätt till kommunal äldreomsorg och förskoleverksamhet på finska.	Görs löpande i samband med att brukaren/vårdnadshavaren söker plats inom äldreomsorg/förskola.	Vård- och omsorgschef/ skolchef	
Kommunen ska ombesörja att <i>personal med erforderliga språkkunskaper</i> finns tillgänglig för att möta behovet av äldreomsorg och förskoleverksamhet på finska.	Görs löpande	Vård- och omsorgschef/ skolchef	
Kommunen ska tillhandahålla äldreomsorg och barnomsorg delvis på finska för invånare som begär denna service.	Görs löpande	Vård- och omsorgschef/ skolchef	